

*Алла Сітко
Марія Радченко
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)*

Порівняльна типологія англійських та українських простих речень

Статтю присвячено питанню порівняльної типології англійських та українських простих речень. Розглянуто прості речення двома мовами та визначено схожі та відмінні аспекти в структурах англійських та українських речень.

Ключові слова: речення, типологія, порядок слів.

The article sets out to provide the issue of the comparative typology of English and Ukrainian simple sentences. Simple sentences of both languages have been examined here, similar and different aspects in the structures of English and Ukrainian sentences have been determined.

Key words: sentence, typology, word order.

Об'єктом дослідження мовознавчої науки уже довгий час виступає речення як багатоаспектна одиниця. Багатоаспектність речення зумовлюється тим, що воно характеризується певним набором класифікаційних ознак [5].

Питання порівняльної типології українських та англійських речень є важливим аспектом сучасного мовознавства. Кожна мова має свої особливості як на фонетичному, лексичному, граматичному, так і на синтаксичному рівні. Дослідження різниці між українськими та англійськими реченнями відіграє важливу роль у вивченні іноземної мови. Недостатньо знати лише лексичні одиниці мови, адже спілкування відбувається за допомогою речень. Пізнання нової мови є освоєння саме формальної, специфічної, якісної її сторони. Синтаксис має надзвичайно широкі експресивні можливості, які закладені в синтаксичній сполучуваності окремих слів, словосполучень, висловлень, у типах зв'язку мовних одиниць, будові речення і т. ін. Проте синтаксис – одна з

найменш опрацьованих ділянок у перекладознавстві та контрастивістиці [4, с. 203].

Англійська є аналітичною мовою, тобто зв'язки між словами виражаються в ній не за допомогою закінчень, а за допомогою службових частин мови та порядку слів у реченнях. Саме тому в англійській мові існує фіксований порядок слів: підмет – присудок – додаток – обставина [3, 328]. Українська мова відноситься до флективного типу, тому порядок слів в ній вільний, а зв'язок між окремими словами створюється за допомогою відмінкових та родових закінчень: Жінка пише листа – Листа пише жінка – Пише жінка листа – Жінка листа пише. В англійській мові це речення можна побудувати лише одним способом: *A woman is writing a letter.*

Українські прості речення можуть бути одно- та двоскладними. В англійській мові речення в основному є завжди двоскладними. За характером головного члена речення поділяються на означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові та називні. Всі ці речення зустрічаються як в англійській так і в українській мовах, але відрізняються своєю структурою. [2, 149]

В означено-особових реченнях головний член виражає те, що дія виконується певним об'єктом. В українській мові на це вказують особові закінчення присудків: *Знаю основні правила.* В англійській мові означено-особові речення зустрічаються рідко і здебільшого в неофіційному стилі, коли за контекстом зрозуміло, хто виконує певну дію: *What did you do with the papers? – Threw them in the fire.*

В неозначено-особових реченнях увага зосереджена не на об'єкті, а на дії. В українській мові присудок в таких реченнях виражається у 3-тій особі множини теперішнього чи майбутнього часів або у формі множини минулого часу: *Уже збирають урожай* [1, 19]. В англійській мові ці речення є двоскладними та містять такі слова, як *they, people, somebody, one* або виражаються пасивним станом: *They deliver the papers in the morning. The papers are delivered in the morning.*

Узагальнено-особові речення не називають виконавця дії, адже її може виконувати кожен. Український присудок виражається формою 2-ої особи однини теперішнього або

майбутнього часів: *Готуй сани влітку*. В англійській мові такі речення виражаються за допомогою слів *one, we, you* які мають узагальнююче значення: *He that would have the fruit must climb the tree. One must cut one's coat according to one's cloth.*

В безособових реченнях дійова особа граматично не виражається. Головний член в українських безособових реченнях буває виражений:

- безособовим або особовим, що має безособове значення, дієсловом: *Смеркається.*
- дієслівними формами на -но, -то: *Місто знищено.*
- інфінітивом (іноді разом з прислівником чи присудковими словами *треба, можна, жаль, шкода, слід*): *Вибрати не можна тільки Батьківщину.*
- прислівником (іноді зі словами-зв'язками *було, стає, стало* тощо): *Надворі холодно.*

В англійській мові безособові речення найчастіше будуються за допомогою формального підмета *it*: *It is cold outside.* Безособові речення з вираженням почуттів певної особи є двоскладними, на відміну від українських подібних речень: *I like it. Мені це подобається.* Безособові конструкції в англійській мові виражаються двоскладними реченнями в активному чи пасивному стані: *The sun lit up the city. The city was lit up by the sun.*

В називних реченнях головним членом виступає підмет, який виражається іменником: *Спекотний день.* В англійській називні речення також існують і не відрізняються від українських: *Oh, the ducks! Oh, the lambs! Oh, the sweets! Oh, the pets!*

На відміну від українських речень англійські мають мононегативний характер, тобто в них може бути лише одне заперечення: *Nobody loves me.* В українській мові використовується два заперечення: *Ніхто не любить мене.*

Отже, англійські та українські прості речення відрізняються за своєю структурою, внаслідок того, що ці мови належать до двох різних мовних систем. Англійські речення майже завжди є двоскладними, містять тільки одне заперечення, в них існує чіткий порядок слів, порівняно з українською, де головну роль відіграють родові та відмінникові закінчення.

Список використаних джерел

1. Беляков В. І. Порівняльна граматика англійської та української мов. Дніпродзержинськ, 2015. 27 с.
2. Козлова Л. А. Сравнительная типология английского и русского языков. Барнаул: АлтГПУ, 2019. 180 с.
3. Корунець І. В. Порівняльна типологія української та англійської мов. Вінниця: Нова Книга, 2003. 464 с.
4. Сітко А.В. Використання результатів контрастивних досліджень у перекладознавстві. Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство). Вип. 116. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. С. 199–203.
5. Сітко А.В. (2013). Структурні особливості англійських та українських інтерогативів, *Нова філологія*. (58), 187–189.